

Heaks kiidetud
õppenõukogu poolt 12. aprillil 2017

Paide Gümnaasiumi õppekava

Üldsätted

Paide Gümnaasiumi õppekava on kooli õppe- ja kasvatustöö alusdokument, milles sätestatakse õppe- ja kasvatustöö korraldus lähtuvalt kooli ja paikkonna eripärast, kooli töötajate, lastevanemate ja õpilaste soovidest ning materiaalsetest ressurssidest.

Paide Gümnaasiumi õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest.

Paide Gümnaasiumi õppekava üldosas esitatakse:

- ❖ kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatuseesmärgid;
- ❖ õppe- ja kasvatustöö korraldus ning tunnijaotusplaan;
- ❖ läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted;
- ❖ õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegemised;
- ❖ hindamine ning klassi ja kooli lõpetamine;
- ❖ õpilase ja vanema teavitamise ning nõustamise korraldus;
- ❖ õpilaste juhendamine ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted;
- ❖ karjääriteenuste korraldus;
- ❖ õpetaja töökava koostamise põhimõtted.

Paide Gümnaasiumi õppekava terviktekst on kättesaadav veebilehel www.paidegymn.ee ja kooli raamatukogus.

Kooli väärtused ja eripära, õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli sihiseade

Põhikoolil on nii hariv kui kasvatav ülesanne ning kooli põhitaotlus on õpetuse ja kasvatuse kaudu tagada õpilase eakohane tunnetuslik, kõlbline, füüsiline ja sotsiaalne areng ning tervikliku maailmapildi kujunemine.

Põhikooli ülesanne on luua õpilasele eakohane, turvaline, positiivselt mõjuv ja arendav õpikeskkond, mis toetab tema õpihimu ja õpioskuste, eneserefleksiooni ja kriitilise mõtlemisvõime, teadmiste ja tahte omaduste arengut, loovat eneseväljendust ning sotsiaalse ja kultuurilise identiteedi kujunemist.

Paide Gümnaasiumi õpetajad teevad koostööd vanematega lapse arengu tagamiseks. Olulisel kohal on õpilase individuaalse arengu tagamine õpilasele sobivat õppevormi, õppekava või individuaaltunde kohandades.

Õpilase arengut toetab kooli materiaaltehniline baas.

Põhikooli ülesandeks on aidata õpilasel selgusele jõuda oma huvides ja võimetes, pakkuda igale õpilasele võimalusi oma teadmiste, oskuste ja huvide arendamiseks ning tagada tema valmisolek õpingute jätkamiseks ja elukestvaks õppeks.

Paide Gümnaasium väärtustab läbiva teemana elukestvat õpet ja karjääri planeerimist ning tagab erinevate praktiliste tegevuste ja meetodiliste võtete abil õpilase arengu selles vallas. Oluline on ennast juhtiva ja iseseisva õppuri kujunemine ainealaste pädevuste kujundamisel. Õpilaste huvide ja võimete väljaselgitamisel ja arendamisel on olulisel kohal koolis töötavad huvi- ja aineringid.

Kool loob õpilasele eakohase, turvalise ja arendava õpikeskkonna, kujundades seeläbi hoolivust ning lugupidamist iseenda, pere ja kogukonna vastu. Õppetööd toetavad õppeprojektid, õppekäigud, välitunnid, matkad, ekskursioonid ja teatri- ning kontserdikülastused, mis arendavad mitmeid olulisi üld- ja valdkonnapädevusi.

Kool toetab põhiliste väärtushoiakute kujunemist, siin luuakse alus enesemääratlemisele eneseteadliku isiksusena, perekonna, rahvuse ja ühiskonna liikmena, kes suhtub sallivalt ja avatult maailma ja inimeste mitmekesisusse.

Paide Gümnaasium seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest ja järgib oma tegevuses eelkäijate hea õppimise traditsioone.

Paide Gümnaasiumi eripärad on:

- ❖ koostöö Huvitava kooliga, mida iseloomustavad avatus, loovust ja intellektuaalset pingutust soosiv õpe ning mitmekesiste valikute ja otsustusvõimaluste pakkumine;
- ❖ KiVa programmi rakendamine, tegemist on püsiva osaga kooli kiusamisvastasest tööst;
- ❖ matemaatika õpetamine rühmades annab erinevaid võimalusi teadmiste saamiseks ja omandamiseks;
- ❖ koostöö Rajaleidjaga, annab õpilastele teadmised oma võimetest ja võimalustest, et põhikooli lõpus tehtavad valikud oleksid õiged ja õpilased saavad hea ja mitmekülgse ülevaate edasiõppimisvõimalustest ja töömaailmast;
- ❖ tugev projektitöö;
- ❖ õpilaste liikluskasvatus 3. klassides, riigikaitse 9. klassides.

Paide Gümnaasiumi eesmärk on, et põhikooli lõpetaja:

- ❖ on saanud võimetele vastava hariduse;
- ❖ on õpihuviline ja on omandanud eakohased õpioskused;
- ❖ on loov, oskab töötada nii iseseisvalt kui ka meeskonnas, oskab oma tegevust kavandada ja analüüsida;
- ❖ lähtub oma käitumises üldinimlikest ja ühiskondlikest väärtustest; ❖ peab lugu endast, kodust, kaasinimestest, oma ja teiste rahvaste kultuurist;
- ❖ suudab oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

Gümnaasiumi sihiseade

Gümnaasiumil on nii hariv kui kasvatav ülesanne. Kool kujundab noores inimeses oskusi toimimiseks loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, oma kultuuri

kandja ja edendajana, erinevates ametites ja rollides tööturul ning oma ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.

Gümnaasium toetab võrdsel määral õpilaste vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Paide Gümnaasium annab võimaluse õpilase individuaalsetest eripäradest ja isiklikest huvidest tulenevate haridusvajaduste rahuldamiseks kahel õppesuunal (reaal- ja humanitaarsuund).

Kool loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks, kujundab väärtushoiakuid ja –hinnanguid, mis on isikliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks ning tähtsustab väärtusi, mis aitavad kaasa kogukonna ja ühiskonna arengule.

Loob õpikeskkonna, mis toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks. Omandatud teadmised, oskused ja väärtushoiakud võimaldavad jätkata õpinguid kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes ning tagavad valmisoleku elukestvaks õppeks.

Paide Gümnaasium seisab eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise ja arengu eest ning järgib oma tegevuses eelkäijate hea õppimise traditsioone.

Paide Gümnaasiumi **eripäraks** võib tuua:

- ❖ kuulumine Tartu Ülikooli partnerkoolide hulka annab võimalused tihedamaks koostööks ülikooliga;
- ❖ osalemine Huvitava kooli ettevõtmistes, mida iseloomustavad avatus, loovust ja intellektuaalset pingutust soosiv õpe ning mitmekesiste valikute ja otsustusvõimaluste pakkumine;
- ❖ koostöö Rajaleidjaga, annab õpilastele teadmised oma võimetest ja võimalustest, et gümnaasiumi lõpus tehtavad valikud oleksid õiged ja õpilased saavad hea ja mitmekülgse ülevaate edasiõppimisvõimalustest ja töömaailmast;
- ❖ projektid välisriikidega, annab õpilastele võimalused koostööks eakaaslastega välisriikidest, tutvuda teiste kultuuridega ja praktiseerida võõrkeeli; ❖ keskmiselt kõrgemad õpitulemused maakonna ja vabariigi arvestuses;
- ❖ heal tasemel riigikaitseõpetus.

Paide Gümnaasiumi eesmärk on, et gümnaasiumi lõpetaja:

- ❖ on saanud võimetele vastava hariduse;
- ❖ käitub eetiliselt, järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid;
- ❖ vastutab oma valikute, otsuste ja endale võetud kohustuste eest, austab teiste inimeste ja iseenda vabadust, on suveräänne isiksus;
- ❖ oskab olla meeskonna liige ja panustada ühtsete eesmärkide saavutamiseks;
- ❖ aitab teadlikult kaasa eesti rahvuse, keele, kultuuri ja Eesti riigi säilitamisele ja arengule, mõistab eesti kultuuri Euroopa ja teiste rahvaste kultuuri kontekstis;
- ❖ on teadlik erinevatest töövaldkondadest, tööturu suundumustest, oskab hankida teavet edasiõppimise ja tööleidmise võimaluste kohta, kavandab oma karjääri;
- ❖ kasutab korrektset ja väljendusrikast keelt, valdab vähemalt kahte võõrkeelt iseseisva keelekasutaja tasemel;
- ❖ teab globaalprobleeme, võtab kaasvastutuse nende lahendamise eest, väärtustab ja järgib jätkusuutliku arengu põhimõtteid;
- ❖ on kujundanud oma aktiivse kodaniku positsiooni, oskab konflikte vältida ja lahendada, käitub tolerantselt;
- ❖ on kujunenud mitmekülgseks isiksuseks, kes suudab end ühiskonnas teostada erinevates rollides: perekonnas, tööl, avalikus elus;
- ❖ elab tervislikult, oskab hoida ja vajaduse korral taastada oma vaimset ja füüsilist vormi.

Õppe- ja kasvatustöö korraldus ning tunnijaotusplaan

Kooli õppekavas käsitatakse õppimist väljundipõhiselt, rõhutades muutusi õpilase või õpilaste rühma käitumisvõimes, see tähendab selliste teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtushoiakute ja hinnangute omandamist, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus, mille õpilane omandab vastastikusel toimes füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonnaga. Kogemusi omandades muutub õpilase käitumine eesmärgipärasemaks. Õppekeskkond kindlustatakse koolis õppekava alusel toimuva õppe- ja kasvatustegevusega ning õppekeskkonnaks on ka kodu ja laiemas elukeskkonnas toimivad mõjutused.

Õppeprotsessi planeerib ja juhib õpetaja. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes võtab võimetekohaselt osa oma õppimise eesmärgistamisest, õpib iseseisvalt ja koos kaaslastega, õpib oma kaaslasi ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel tugineb õpilane varasematele ning konstrueerib uue teabe põhjal enda teadmised. Omandatud teadmisi rakendatakse uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, väidete õigsuse üle arutledes, oma seisukohti argumenteerides ning edasiste õpingute käigus. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse ja gümnaasiumi hariduse omandamise käigus.

Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel lähtub kool kehtivatest seadustest, õpilase vajadustest, huvigruppide ootustest ning õppe- ja kasvatustöö eesmärkidest. Õppetöö aluseks on kooli õppekava.

Õppeaasta pikkuse, õpilaste nädalakoormuse ja tunnijaotusplaani koostamisel võetakse aluseks „Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses“, „Põhikooli riiklikus õppekavas“ ja „Gümnaasiumi riiklikus õppekavas“ sätestatud nõuded.

Paide Gümnaasiumi I, II ja III kooliastmes toimub õppetöö traditsioonilise aineõppena (kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel), põhivormiks on õppetund. Õppeaasta koosneb kolmest osast (trimester) ning haridus- ja teadusministri poolt määratud koolivaheaegadest.

Põhikooli õpilase suurim lubatud nädala õppekoormus õppetundides on

1. klassis 20;

2. klassis 23;
3. ja 4. klassis 25;
5. klassis 28; 6. ja
7. klassis 30;
8. ja 9. klassis 32.

Trimestri jooksul läbitavad teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri algul.

Lisaks tavapärasele õppetööle toimuvad üldjuhul üks kord õppetrimestris projektipäevad (õuesõpe, avastusõpe, uurimuslik õpe, muuseumiõpe, ekskursioonid, õppekäigud jne), need kajastuvad kooli üldtööplaanis ja õpetaja töökavas.

Paide Gümnaasiumi IV kooliastmes toimub õppetöö statsionaarses õppevormis. Õppetöö viiakse läbi traditsioonilise aineõppe süsteemis kursustena. Kursuse pikkus on 35 tundi. Kursuse jooksul läbitavad teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused/tööd tehakse õpilasele teatavaks kursuse algul.

Õpilaste huvide ja eelduste paremaks arendamiseks on Paide Gümnaasiumis kaks õppesuunda: reaali- ja humanitaarsuund.

Õppesuundi toetavad ainevaldkonnad on järgmised:

- ❖ realsuund: lai matemaatika (14 kursust);
- ❖ humanitaarsuund: kirjandus (3 kursust), meedia (3 kursust).

Minimaalne õppekoormus on gümnaasiumi jooksul 96 kursust. Õppesuundade sees on õpilasel kokku 27 kohustuslikku kursust. Kooli poolt pakutud valikursustest valib õpilane vähemalt 6 kursust.

Valikained on õppesuundade kaupa diferentseeritud ja toetavad õppesuunda. Valikainete õpetamisel rakendatakse vajadusel osaliselt klassideta õpet.

Õppe- ja kasvatustöö korraldus I kooliastmes ja tunnijaotusplaani

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks õpilase kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks.

Esimeses kooliastmes pööratakse suurt tähelepanu aktiivõppele. Selle kaudu saavutatakse õpilase aktiivne osavõtt õppetööst, väärtustatakse suhtlemis- ja koostööoskust ning iseseisvat otsustusvõimet. Õppeprotsessi käigus kujundatakse õpilasel esmased õpiharjumused ja -oskused, keskendutakse heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele. Õpetaja oluliseim ülesanne on iga lapse eneseusu ja õpimotivatsiooni toetamine, õpiraskuste äratundmine ning vajadusel tugisüsteemide ja õpiabi pakkumine.

A-võõrkeeleks on valinud kool koostöös huvigruppidega inglise keele. A- võõrkeele õpetus algab 3. klassist nelja nädalatunniga.

I kooliastme tunnijaotusplaanis on järgmised kohustuslike õppeainete lisatunnid ja koolipoolsed valikainete tunnid nädalas:

1. klass	tööõpetus	1
	ujumine	1
2. klass	eesti keel	1
	matemaatika	1
	loodusõpetus	1
	kunst	1
3. klass	A- võõrkeel (inglise keel)	1
	õpioskused	1

I kooliastme tunnijaotusplaani

	RÕK	1. klass	2. klass	3. klass	I kooliaste
eesti keel	19	7	7	6	20
A-võõrkeel	3			4	4
matemaatika	10	3	4	4	11
loodusõpetus	3	1	2	1	4

inimeseõpetus	2		1	1	2
muusika	6	2	2	2	6
kunst	4,5	2	2	2	6
tööõpetus	4,5	2	2	1	5
kehaline kasvatus	8	2	2	2	6
ujumine		1	1	1	3
õpioskused				1	1
kokku	60	20	23	25	68

Õppe- ja kasvatustöö korraldus II kooliastmes ja tunnijaotusplaan

Teises kooliastmes on oluline toetada õpilase õpihuvi, oskust seostada õpitud praktikaga, õpimotivatsiooni ning ära tunda ja arendada õpilase erivõimeid ja huvisid, pakkuda õpiraskustega õpilasele õpiabi, võimaldada õpilastel teha valikuid ja otsuseid ja nende eest vastutada.

II kooliastmes kasutatakse aineõpetuse põhimõtteid. Jõukohasusepõhimõtet arvestades luuakse alates II kooliastmest tasemerühmad matemaatikas.

II kooliastme tunnijaotusplaanis on järgmised kohustuslike õppeainete lisatunnid ja koolipoolsed valikainete tunnid nädalas:

4.klass	A-võõrkeel (inglise keel)	1
	matemaatika	1
	kunst	1
	käsitöö ja kodundus/ tehnoloogiaõpetus	1
5.klass	eesti keel	1
	A-võõrkeel (inglise keel)	1
	matemaatika	1
	ajalugu	1
	informaatika	1

6.klass	B-võõrkeel (saksa ja vene keel)	1
---------	---------------------------------	---

II kooliastme tunnijaotusplaan

	RÕK	4. klass	5. klass	6. klass	II kooliaste
eesti keel	11	5	4	3	12
kirjandus	4		2	2	4
A-võõrkeel	9	4	4	3	11
B-võõrkeel	3			4	4
matemaatika	13	5	5	5	15
loodusõpetus	7	2	2	3	7
ajalugu	3		2	2	4
inimeseõpetus	2		1	1	2
ühiskonnaõpetus	1			1	1
muusika	4	2	1	1	4
kunst	3	2	1	1	4
käsitöö/ tehnoloogiaõpetus	5	2	2	2	6
kehaline kasvatus	8	3	3	2	8
informaatika			1		1
kokku	73	25	28	30	83

B-võõrkeeleks on vene ja saksa keel ning õpetamine algab 6. klassist nelja nädalatunniga

Õppe- ja kasvatustöö korraldus III kooliastmes ja tunnijaotusplaan

Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatus põhitaotluseks aidata õpilasel kujuneda vastutustundlikuks ühiskonnaliikmeks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tuleb ning suudab oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida. Õpipädevuse seisukohalt on oluline õpimotivatsiooni hoidmine, erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamine, uurimuslik õpe ja enesekontrollioskuse arendamine. Seetõttu rakendatakse õppe- ja kasvatustöös aktiivselt õuesõppe- ja muuseumitunde, väljaspool kooli toimuvaid üritusi, ekskursioone ja õppekäike. Kool

toetab õpilast tema edasiste õpingute ja kutsevaliku tegemisel. Õpilaste erivõimete arendamiseks kasutatakse aktiivselt võimalust osa võtta olümpiaadidest, konkurssidest, projektidest jm.

III kooliastmes kasutatakse aineõpetuse põhimõtteid ja rakendatakse diferentseeritud aineõpetust matemaatikas.

III kooliastme tunnijaotusplaanis on järgmised kohustuslike õppeainete lisatunnid ja koolipoolsed valikainete tunnid nädalas:

7. klass	geograafia (lisatund)	0,5
	bioloogia (lisatund)	0,5
	eesti keel (lisatund)	0,5
	loovtööd (valikaine)	0,5
8. klass	eesti keel (lisatund)	0,5
	loovtööd (valikaine)	0,5
9. klass	matemaatika (lisatund)	1

III kooliastme tunnijaotusplaani

	RÕK	7.klass	8.klass	9.klass	kool
eesti keel	6	2,5	2,5	2	7
kirjandus	6	2	2	2	6
A-võõrkeel	9	3	3	3	9
B-võõrkeel	9	3	3	3	9
matemaatika	13	5	4	5	14
loodusõpetus	2	2			2
geograafia	5	1,5	2	2	5,5
bioloogia	5	1,5	2	2	5,5
keemia	4		2	2	4
füüsika	4		2	2	4
ajalugu	6	2	2	2	6
inimeseõpetus	2	1	1		2
ühiskonnaõpetus	2			2	2

muusika	3	1	1	1	3
kunst	3	1	1	1	3
käsitöö / tehnoloogiaõpetus	5	2	2	1	5
kehaline kasvatus	6	2	2	2	6
loovtööd		0,5	0,5		1
kokku	90	30	32	32	94

7. klass I poolaastal eesti keel, II poolaastal loovtööd

8. klass I poolaastal loovtööd, II poolaastal eesti keel

Õppe lõiming Paide Gümnaasiumis saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil. Oluline on tagada sujuv üleminek ühest kooliastmest teise. Selle eelduseks on: ühiste reeglite, nõudmiste täitmine, hea koostöö erinevate kooliastme õpetajate vahel ja usalduslik koostöö lastevanematega.

Valikained põhikoolis

Vailainete valikul võetakse aluseks põhikooli riikliku õppekava üldpädevused.

Toetatakse õppekava läbivaid teemasid:

- ❖ keskkond ja jätkusuutlik areng;
- ❖ teabekeskkond;
- ❖ tehnoloogia ja innovatsioon ;
- ❖ elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- ❖ kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
- ❖ kultuuriline identiteet;
- ❖ väärtused ja kõlblus; ❖ tervis ja ohutus.

Täitmaks Paide Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustöö eesmäärke, on tunnijaotusplaani lisatud:

❖ ujumine

Õpilaste tervise edendamiseks, neile täiendavate liikumisvõimaluste pakkumiseks, toetamiseks enesemääratluspädevust ja õpipädevust on tunnijaotusplaani lisatud valikkursus ujumine. Ujumistunnis osalevad kõik 1.-3. klassi õpilased.

❖ *õpioskused*

Toetamaks õpipädevust, suhtluspädevust, enesemääratluspädevust ja digipädevust on tunnijaotusplaani lisatud õpioskuse tund 3. klassis. Tunnis osalevad kõik 3. klassi õpilased. Õppeainet hinnatakse mittediferentseeritult (arvestatud ja mittearvestatud). ❖

informaatika

Toetamaks digipädevust ja õpipädevust, kujundamaks õpilastes oskust kasutada arvutit ja internetti ning valmistamaks õpilasi ette loovtööde vormistamiseks 8. klassis, on 5. klassi tunnijaotusplaani lisatud informaatikatund. Informaatikatunnis osalevad kõik 5. klassi õpilased.

❖ *loovtööd*

Toetamaks enesemääratluspädevust, suhtluspädevust, ettevõtlikkuspädevust ja digipädevust, kujundamaks õpilase oskust loovtöödeks 8. klassis on 7. ja 8. klassi tunnijaotusplaani lisatud loovtööde tund, kus osalevad kõik nimetatud klasside õpilased. Õppeaineid lõimivaks loovtööks loetakse läbivatest teemadest lähtuvat uurimust, kavandi- või kunstitööd.

Õppesuundade kirjeldused IV kooliastmes ja tunnijaotusplaanid

Reaalsuund

Reaalsuuna eesmärgiks on süvendada õpilase huvi reaalinete vastu, tõsta matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalast pädevust ja ettevõtlikkuspädevust ning loogilise arutlemise, põhjendamise, järeldamise ja tõestamise oskust. Reaalsuuna valinud õpilane läbib matemaatika laiendatud kursuse, mis loovad tingimused õpingute jätkamiseks kõrgkoolis.

Reaalsuuna õpilastele on kohustuslikud järgmised riikliku õppekava valikkursused:

matemaatika laiendatud õppeprogramm	6 kursust
B-2 võõrkeel (inglise keel)	6 kursust
B-1 võõrkeel (vene või saksa keel)	3 kursust

Õpilastele kohustuslikud õppesuuna valikkursused on järgmised:

uurimistöö alused	1 kursus
kõne ja väitlus	1 kursus
globaliseeruv maailm	1 kursus
majandusõpetus	1 kursus

Lisaks valib õpilane vastavalt oma suundumusele ja huvidele vähemalt 6 valikkursust, mis jagunevad oma suunaaineid täiendavaks ja silmaringi laiendavaks kursusteks.

Suunaaineid täiendavad kursused:

ettevalmistus matemaatika eksamiks	1 kursus
ettevalmistus võõrkeele eksamiks	1 kursus
ettevalmistus eesti keele eksamiks	1 kursus
kirjandus ja müüt	1 kursus
TÜ Teaduskool	3 kursust
majandusmatemaatika elemendid	1 kursus

Silmaringi täiendavad kursused:

riigikaitse	2 kursust
õpioskused	1 kursus
majandus ja ettevõtlus	2 kursust

etikett	1 kursus
meedia	3 kursust
segakoor	3 kursust
inimene ja õigus	1 kursus
enesekaitse	1 kursus
rahvakultuur	3 kursust
võõrkeel (soome, saksa, vene)	6 kursust
autokool	1 kursus

Läbivaid teemasid toetavad järgmised valikkursused:

- ❖ majandus ja ettevõtlus, riigikaitse, kõne ja väitlus - „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“;
- ❖ uurimistöö alused, õpioskused – „Teabekeskond“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“;
- ❖ inimgeograafia, globaliseeruv maailm – „Keskkond ja jätkusuutlik areng“;
- ❖ etikett - „Väärtused ja kõlblus“;
- ❖ õpioskused - „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“;
- ❖ rahvakultuur, segakoor– „Kultuuriline identiteet“;
- ❖ enesekaitse, riigikaitse – „Tervis ja ohutus“;

Reaalsuuna tunnijaotusplaani

õppeaine	10. klass	11. klass	12. klass	kohustuslikud kursused	õppesuuna valikkursused
eesti keel	3	2	2	6	1
kirjandus	2	2	2	5	1
B 2 -võõrkeel	4	4	3	5	6
B1 - võõrkeel	3	3	2	5	3
matemaatika	5	5	4	8	6
bioloogia	2	1	1	4	
loodusgeograafia	2			2	
keemia	1	1	1	3	
füüsika	1	2	2	5	
ajalugu	2	2	2	6	

ühiskonnaõpetus			2	2	
inimeseõpetus		1		1	
inimgeograafia		1		1	
muusika	1	1	1	3	
kunst	1	1		2	
kehaline kasvatus	2	2	2	5	1
majandusalused	1				1
uurimistöö alused	0/1	1/0			1
valikkursus	3	3	5		
kokku	33,5	31,5	31	63	96

Humanitaarsuund

Humanitaarsuuna eesmärgiks on süvendada õpilase huvi sotsiaalainete ja kirjanduse vastu, tõsta suhtluspädevust, teabe- ja tarbetekstide ning ilukirjanduse mõistmist, kohaste keelevahendite ja sobiva stiili kasutamise oskust, väärtustades õigekeelsust ning väljendusrikast keelt. Humanitaarsuuna valinud õpilane läbib sotsiaalainete ja kirjanduse valikkursused gümnaasiumi õppekavas etteantud valikkursuste mahus. See annab ettevalmistuse õpingute jätkamiseks kõrgkoolis.

Humanitaarsuuna õpilastele on kohustuslikud järgmised riikliku õppekava valikkursused:

kirjandus ja müüt	1 kursus
kirjandus ja ühiskond	1 kursus
draama ja teater	1 kursus
kirjandus ja film	1 kursus
B-2 võõrkeel (inglise keel)	6 kursust
B-1 võõrkeel (saksa või vene keel)	3 kursust
uurimistöö alused	1 kursus
globaliseeruv maailm	1 kursus
kõne ja väitlus	1 kursus
inimgeograafia	1 kursus

Õpilastele kohustuslikud õppesuuna valikkursused on järgmised:

majandusõpetus	1 kursus
meedia	3 kursust

Lisaks valib õpilane vastavalt oma suundumusele ja huvidele vähemalt 11 valikkursust, mis jagunevad oma suunaaineid täiendavaks ja silmaringi laiendavaks kursusteks.

Suunaaineid täiendavad kursused:

võõrkeel (saksa, soome, vene)	6 kursust
ettevalmistus matemaatika eksamiks	1 kursus
ettevalmistus võõrkeele eksamiks	1 kursus
ettevalmistus eesti keele eksamiks	1 kursus
loovus (näitlemine, teater, kunst)	3 kursust
TÜ Teaduskool	3 kursust

Silmaringi täiendavad kursused:

riigikaitse	2 kursust
õpioskused	1 kursus
majandus ja ettevõtlus	2 kursust
etikett	1 kursus
meedia	3 kursust
segakoor	3 kursust
rahvakultuur	3 kursust
autokool	1 kursus
enesekaitse	1 kursus

Läbivaid teemasid toetavad järgmised valikkursused:

- ❖ majandus ja ettevõtlus, riigikaitse, kõne ja väitlus - „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“;
- ❖ meedia, uurimistöo alused, õpioskused – „Teabekeskond“, „Tehnoloogia ja innovatsioon“;
- ❖ inimgeograafia, globaliseeruv maailm – „Keskkond ja jätkusuutlik areng“;
- ❖ etikett - „Väärtused ja kõlblus“;
- ❖ õpioskused - „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“;

- ❖ rahvakultuur, segakoor– „Kultuuriline identiteet“; ❖ enesekaitse, riigikaitse – „Tervis ja ohutus“.

Humanitaarsuuna tunnijaotusplaan

õppeaine	10. klass	11. klass	12. klass	kohustuslikud kursused	õppesuuna valikkursused
eesti keel	3	2	2	6	1
kirjandus	3	3	3	5	4
B 2 -võõrkeel	4	4	3	5	6
B1 - võõrkeel	3	3	2	5	3
matemaatika	3	3	2	8	
bioloogia	2	1	1	4	
loodusgeograafia	2			2	
keemia	1	1	1	3	
füüsika	1	2	2	5	
ajalugu	2	2	2	6	
ühiskonnaõpetus			2	2	
inimeseõpetus		1		1	
inimgeograafia		1		1	
globaliseeruv maailm			1		1
majandusõpetus	1				1
muusika	1	1	1	3	
kunst	1	1		2	
kehaline kasvatus	2	2	2	5	1
meedia	1	1	1		3
uurimistöö alused	0/1	1/0			1
valikkursused	3	3	5		11
kokku	33,5	31,5	31	63	96

Läbivad teemad ja nende käsitlemise põhimõtted

Läbivad teemad puudutavad õpilase arengu seisukohalt olulisi eluvaldkondi ning on üheks pädevuste saavutamise ning õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks. Läbivad teemad võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust ja toetavad õpilaste suutlikkust oma teadmisi erinevates eluvaldkondades rakendada.

Läbivate teemade õpe realiseerub koolis:

õpikeskkonna korralduses

Õpilastele on loodud:

- ❖ turvaline, tervist kaitsev, keskkonnasõbralik ja õpilase arengut toetav kaasaegne füüsiline õpikeskkond;
- ❖ õppimist ja õpilaste aktiivsust, loovust ja ettevõtlikkust toetav ning üldinimlikke väärtusi austav vaimne õpikeskkond;
- ❖ koostööd, kodanikualgatus, suhtlemisoskust, ideede paljusust väärtustav sotsiaalne õpikeskkond.

aineõppes ja valikainetes

Kõiki õppeaineid läbivad teemad on:

- ❖ elukestev õpe ja karjääri planeerimine;
- ❖ keskkond ja jätkusuutlik areng;
- ❖ kodanikualgatus ja ettevõtlikkus;
- ❖ kultuuriline identiteet;
- ❖ teabekeskond;
- ❖ tehnoloogia ja innovatsioon;
- ❖ tervis ja ohutus;
- ❖ väärtused ja kõlblus.

Läbivad teemad on lõimitud ainekavadesse, neid käsitletakse õppeteemade ja õppeülesannete kaudu, korraldatakse aineüleseid projekte, õues-õppepäevi ja õppekäike, õppetundides kasutatakse

kaasaegseid IKT-vahendeid, osaletakse maakondlikel ja üleriigilistel võistlustel ja konkurssidel, rakendatakse avastusõpet ja uurimuslikku õpet, koostatakse referaate ja uurimistöid ning kasutatakse muid meetodeid.

Loovtööst põhikoolis

III kooliastme läbivatest teemadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö korraldamise põhimõtted ning temaatilised rõhuasetused:

- ❖ töö laad võib olla uurimus, projekt, kunstitöö, vm;
- ❖ loovtööd võib õpilane teha iseseisvalt, kuid ka paaris- või rühmatöona;
- ❖ loovtööde üldise korralduse koordinaatoriks on loovtööde õpetaja;
- ❖ loovtöö koosneb nii teoreetilisest kui ka praktilisest/uurimuslikust osast.

Loovtöö kulg:

7. klassi II poolaastal

- ❖ toimuvad loovtöö tunnid;
- ❖ loovtöötunnis tutvustab õpetaja loovtööde teemasid ja juhendajaid;
- ❖ igal õpilasel on võimalik tutvuda loovtöö juhendiga loovtöö tunnis, kooli raamatukogus ja e-Koolis;
- ❖ õpilased valivad endale teema ja juhendaja (mai).

8. klassi I poolaastal

- ❖ toimuvad loovtöö tunnid;
- ❖ direktor kinnitab loovtööde juhendajad ja komisjoni (september);
- ❖ igal õpilasel on võimalik tutvuda loovtöö juhendiga loovtöö tunnis, kooli raamatukogus ja e-Koolis;
- ❖ valminud loovtööle annab hinnangu juhendaja ja retsensent (november);
- ❖ loovtööde esitus toimub loovtööde komisjonile ja klassikaaslastele (detsembri algus);
- ❖ loovtööde konverents (detsember), kus kantakse 7. ja 8. klassi õpilastele ette parimad loovtööd;
- ❖ loovtöö teema ja hinne kantakse 8. klassi tunnistusele ning teema lõputunnistusele.

Uurimistööst gümnaasiumis

Läbivad teemad kajastuvad gümnaasiumi jooksul tehtavates praktilistes (õpilasfirma, õpilasüritused) ja uurimuslikes töodes.

Klassivälisest õppetegevusest

Huviringid ning Paide Gümnaasiumis omaalgatustest ja projektidest välja kasvanud traditsioonid toetavad läbivate teemade käsitlemist. Näiteks:

- ❖ kultuurilist identiteeti toetavad laulukoorid, ansamblid, rahvatantsuringid, pilliringid, orkestrid, traditsioonilised kontserdid, solistide, võistlused (Viisikera), näitused, etlusvõistlus (Midrimaa), näite- ja filmiring, keeleringid, rohkearvulised osavõtud laulu-ja tantsupidutest jne;
- ❖ keskkonna ja ühiskonna jätkusuutlikku arengut toetavad rahvusvahelised projektid (Erasmus, Nordplus, Globe), loodusteaduste ring jne;
- ❖ tervise ja ohutuse arengut toetavad spordi- ja liiklusringid, „Vigurivänt“, „Helkur on popp“, helkuriõhtu, tervisepäevad, erinevad laagrid (Matsimäe, KEAT, Metsajõe), võimlemispidu jne;
- ❖ teabekeskonna arengut toetavad kooliajaleht (Littera), erinevad viktoriinid, öökool, Nuputa võistlus, veebipõhised projektid jne;
- ❖ tehnoloogia ja innovatsiooni arengut toetavad erinevad huviringid (programmeerimine, robotika), MoeP.A.R.K., projektid (näiteks LooMa) jne;
- ❖ kodanikualgatuse ja ettevõtlikkuse arengut toetavad grillipidu, jõululaat, ringid (Kodutütred, enesekaitse, riigikaitse) jne;
- ❖ elukestva õppe ja karjääriplaneerimise arengut toetavad karjääripäevad, ametitepäevad, elukutsevalikualased testid, kohtumised vilistlastega jne;
- ❖ väärtuste ja kõlbluse arengut toetavad oma kooli nädala üritused (Hammerbecki Gala), aktused, koosviibimised, erinevate tähtpäevade tähistamine (isade- ja emadepäev, valentinipäev, jõulud, Vabariigi aastapäev), aabitsapidu, abiturientide ärasaatmispidu jne.

Digipädevused

I kooliaste

Õpetaja abiga:

1. Oskab kasutada erinevaid infotehnoloogia vahendeid (nutitelefon, tahvelarvuti, robotika vahendid).
2. Logib arvutisse sisse, vajadusel vahetab parooli.
3. Leiab otsingumootori abil võtmesõnu kasutades vajalikke teabeallikaid, sirvib ja valib (filtreerib) leitu hulgast sobivaid digitaalseid materjale.
4. Oskab trükkida ja vormistada ning salvestada lihtsamat teksti.
5. Oskab jäädvustada digitaalselt tähelepanekuid ja edastada fotosid.

Iseseisvalt:

1. Oskab eakohastes õpikeskkondades orienteeruda ja neid kasutada (Miksike, Taskutark, 10Monkeys jm)
2. Teab hädaabinumbrit 112 ja oskab kutsuda abi oma nutivahendiga.
3. Rakendab kokkulepitud käitumisnorme privaatses ja avalikus keskkonnas (nt digisuhtlus veebikeskkondades, ei avalda delikaatseid isikuandmeid avalikus keskkonnas).
4. Suhtleb vanemate, kaasõpilaste ja õpetajatega, kasutades eakohaseid digivahendeid ja rakendusi ning järgides seejuures kokkulepituid reegleid.

II kooliaste

1. Loob erinevates digikeskkondades isikliku konto.
2. Rakendab digikeskkonnas tugevaid parooli, sealjuures vahetab neid piisavalt sageli. Ei avalda delikaatset infot teiste kohta avalikus keskkonnas.
3. Leiab erinevatest teabeallikatest vajalikku teavet rakendades selleks erinevaid teabeotsingu meetodeid: märksõnaotsing, järjestamine, filtreerimine, sildipilv.
4. Teab ja oskab kasutada eakohaseid õpikeskkondi, neis orienteeruda ja kasutada (Miksike, õpiveeb, GeoGebra jm).

5. Leiab internetist ja vajadusel kopeerib tekstifaili või esitluse erinevas formaadis digitaalset materjali ning töötleb seda etteantud nõuete kohaselt.
6. Oskab luua esitlust etteantud teemal kasutades erinevaid võimalusi.
7. Hindab teabeallikate objektiivsust ning leiab teema kohta erinevaid vaatenurki kajastavaid allikaid.
8. Arvestab autoriõiguse ja intellektuaalomandi kaitse heade tavadega ning võimalike litsentsitingimustega. Viitab internetist ning muudest teabeallikatest leitud digitaalset materjali korrektselt, hoidudes plagiaadist.
9. Salvestab tehtud tööd kokkulepitud formaadis (sh faili kokku pakkimine), ettenähtud kohta (sh veebikeskkonda), leiab ja avab salvestatud faili uuesti, salvestab selle teise nime all, kopeerib faile ühest kohast teise ning võrdleb faili suurust vaba ruumiga andmekandjal. Kasutab vilunult operatsioonisüsteemi graafilist kasutajaliidest (muudab akende suurust, töötab mitmes aknas, muudab vaateid, sordib faile, otsib vajalikku).
10. Haldab oma e-postkasti, oskab saata e-kirju ning peab kinni kirjavahetuse headest tavadest.
11. Oskab kasutada isiklikke digivahendeid foto tegemiseks ja neid edastada.
12. Rakendab kokkulepitud käitumisnorme privaatses ja avalikus keskkonnas (nt digisuhtlus veebikeskkondades, ei avalda delikaatseid isikuandmeid avalikus keskkonnas).
13. Kirjeldab digitaalse identiteediga seotud võimalusi ja ohte.
14. Kasutab digivahendeid sihipäraselt, et lahendada üleskerkinud probleeme.

III kooliaste

1. Varieerib eesmärgist lähtuvalt teabeotsingul erinevaid teabeotsingumeetodeid kasutades vajadusel alternatiivseid ja täiendavaid otsinguvõtteid. Põhjendab valitud teabeotsingumeetodi paremust.
2. Hindab kriitiliselt leitud teabe asjakohasust, usaldusväärsust ja terviklikkust. Võrdleb etteantud veebipõhiseid teabeallikaid sobivuse, objektiivsuse/kallutatuse ja asjakohasuse aspektist.
3. Korrastab ja töötleb püstitatud eesmärgist lähtuvalt enda või teiste loodud digitaalset materjali, lähtudes intellektuaalomandi kaitse headest tavadest ja autori seatud litsentsi tingimustest.

4. Liitub etteantud digitaalse suhtluskeskkonnaga, täidab kasutajaprofiili ja osaleb aktiivselt arutelus. Valib sobiva suhtlusformaadi, vahendi ja viisi lähtuvalt eesmärgist ja keskkonnast. Haldab, kustutab, kopeerib ja arhiveerib eri tüüpi sõnumeid ja arutelusid.
5. Kasutab etteantud või enda valitud veebipõhist keskkonda sihipäraselt ja turvaliselt (nt liitub keskkonnaga, valib turvalise salasõna, loob kasutajaprofiili, lisab materjale). Osaleb virtuaalsetes võrgustikes ning kasutab veebikeskkonda digitaalsete materjalide avaldamiseks kooskõlas intellektuaalomandi kaitse heade tavadega.
6. Kasutab eesmärgipäraselt kooli, kohaliku omavalitsuse ja riigi pakutavaid infosüsteeme ja e-teenuseid (nt kodanikuportaal, EHIS, dokumendihaldussüsteem, ID-kaart või mobiil-ID).
7. Koostöös kaasõpilastega loob interaktiivseid digitaalseid materjale (nt dokumendi või ressursi kommenteerimine, sildid, viki täiendamine jms).
8. Kasutab turvaliselt ja eetiliselt oma digitaalset identiteeti ja on ettevaatlik võõrastega digisuhtluses (libaidentiteet).
9. Tuleb toime arvuti kasutamisega loovtööd tehes, sh andmeid kogudes, töödeldes ja analüüsides ning uurimistulemusi esitades. Valib andmete kogumiseks, töötlemiseks ning uurimistulemuste esitamiseks sobiva tarkvara. Loob oma õpitulemuste tõendamiseks digitaalseid portfoolioid.
10. Vormistab korrektselt loovtöö või uurimisaruande viidates allikatele tekstis korrektselt. Arvestab autoriõiguse heade tavadega nii enda kui ka teiste loodud sisu puhul.
11. Kasutab digitehnoloogiat eesmärgipäraselt ja riskivabalt. Rakendab turvameetmeid, kui seade on ohus (nt nakatunud viirusega, sattunud vette).
12. Hindab tehnoloogia mõju igapäevaelule ja keskkonnale, leides tasakaalu digikeskkonna ja füüsilise keskkonna kasutamise vahel.
13. Leiab infot ning abi tehniliste probleemide lahendamiseks ja veaotsinguks erinevaid allikaid kasutades. Leiab probleemide lahendamisel alternatiivseid võimalusi.
14. Kasutab sihipäraselt ja loovalt digitehnoloogia võimalusi eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise tõhustamiseks. Kirjeldab tehnoloogiate toimimist ja arengusuundi erinevates eluvaldkondades.
15. Kirjeldab oma eesmärkide saavutamiseks vajalikke digipädevusi ning selgitab puudujääke oma digipädevustes.

„*Digipädevus* on suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutavas ühiskonnas nii õppides, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahenditega infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomises ja kasutamises; kasutada probleemi lahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus“ (Riiklik õppekava).

Haridustehnoloogilised pädevused - digitehnologiavahendite kasutamine hariduses.
Haridustehnoloogilisi pädevusi rakendatakse õppijate kaasamiseks ja õppimiseks.

Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegemised

Õpilase arengu toetamiseks, mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemuste pakkumiseks ning erinevate õppeainete ja läbivate teemade lõimimiseks korraldatakse koolis ainealaseid üritusi, õppekäike ja viiakse läbi projekte. Õppetööd toetavad ülekoollised ja koolidevahelised projektid kavandatakse üldjuhul enne õppeaasta algust ning kantakse kooli üldtööplaani.

Projektid, mis on kooskõlas Paide Gümnaasiumi õppekava õpitulemustega, arendavad õpilases oskust töötada iseseisvalt ja meeskonnas, oskust eesmärged seada ja tulemusi analüüsida, oskust loovalt mõelda ja omandatud teadmisi uutes olukordades kasutada.

Sise- ja välisriiklikud koolidevahelised (Comenius, Erasmus, NordPlus) projektid annavad õpilasele kogemuse õppimiseks ja toimetulemiseks erinevates sotsiaalsetes suhetes.

Koolisiseseid ainealaseid projekte viivad läbi aineõpetajad või ainekomisjonid.

Aineülesed projektipäevad toimuvad üldjuhul üks kord trimestris (õuesõpe, avastusõpe, muuseumiõpe, ekskursioon, õppekäik, öökool, laager, jne).

Paide Gümnaasiumil on välja kujunenud traditsioonilised projektid, milles õpilased aktiivselt osalevad:

- ❖ koolidevahelised projektid: „Südames matemaatika“, Känguru võistlus, Vigurvänt, KEAT, GLOBE, Koogikorv, erinevad spordivõistlused, Riigikaitse kevadlaager, viktoriin, Midrimaa, Põhikoolide turniir, Tagasi kooli, Teeviit, Moe P.A.R.K., gümnaasistide turniir, Järvamaa vokaalansamblite võistulaulmine;
- ❖ ülekoollised projektid: Võimlemispidu, Jõululaat, Hammerbeci gala, spordipäevad, muuseumi külastused, Õpetajate päev, Sünnipäevaaktus, Vastlapäeva tähistamine, Tutipidu, Kevadkontsert, Grillipidu, rahvusvahelise lasteraamatute päeva tähistamine, kutsutud koolikontserdid, kirikukontsert, kooli solistide lauluvõistlus VIISIKERA, koolipere osalemine Paide-Türi rahvajooksul, õpilasesinduse presidendi valimised, kooli sünnipäeva nädal, vastlapäeva tähistamine;
- ❖ I ja II kooliastme vahelised: Paide Huvikeskused külastused, Liikluspäev, õpilasesinduse presidendi vastuvõtt;

- ❖ I kooliastme sisesed: Isadepäevapidu, öölugemine, Jõuluhommikud, Aabitsapidu, Emadepäevapidu, jõulupidu;
- ❖ II kooliastme sisesed: Kuldvillak, öökool, ametitepäev, Suusabuss, Nuputa, Matsimäe laager, jõulupidu;
- ❖ III kooliastme sisesed: karjääripesad, põhikooli turniir, Metsajõe kevadlaager, jõulupidu;
- ❖ IV kooliastme sisesed: Metsajõe sügislaager, Töövarjupäev, jõuluõhtu;
- ❖ tantsijate ja lauljate osalemine maakonna laulu- ja tantsupeol ning ka vabariiklikul laulu- ja tantsupeol, lauljate ja tantsijate osalemine erinevatel vabariigi sisestel ja rahvusvahelistel festivalidel.

Õppekava mitmekesistamiseks on koolis ka mitmeid klassiväliseid huviringe. Töötavad aineringid ja rahvakultuuriringid.

Hindamine ning klassi ja kooli lõpetamine

Hindamise alused

- 1) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava põhikooli või gümnaasiumi riikliku õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.
- 2) Protsessi hindamisel arvestatakse õpilase taju ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid ja tervises seisundit.
- 3) Õpilase käitumise ja hoolsuse hindamise aluseks on üldinimlikud ja ühiskondlikud väärtused ning Paide Gümnaasiumi kodukorras sätestatud nõuded.
- 4) Individuaalse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuaalses õppekavas.
- 5) Trimestri/kursuse algul teavitab vastava õppeaine õpetaja õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist.
- 6) Õpitulemuste omandamist kontrollivate arvestuslike tööde ja kontrolltööde (trimestri/kursuse õpitulemuste omandamist kontrolliv kokkuvõttev töö) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega. Koolipäevas võib olla ühel klassil üks ja nädalas kolm kontrolltööd.
- 7) Õpitulemusi hinnatakse hinnete, käitumist ja hoolsust hinnangutega.

Hindamise, sh kujundava hindamise eesmärgid

- 1) Toetada õpilase individuaalset arengut, anda tagasisidet õpilase tehtud tööde ja isikliku arengu kohta.
- 2) Innustada õpilast sihikindlalt õppima, toetada õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja nõustada õpilast edasise haridustee valikul.
- 3) Suunata õpilast järgima üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ning täitma kooli kodukorra nõudeid.
- 4) Anda kvaliteetset tagasisidet õppeprotsessi hetkeseisust ning sellest tulenevalt vahe-eesmärkide püstitamine, selgitada õpilasele, kui kaugel sellest tulenevalt ollakse ning nõustada, kuidas ületada lõhet hetkeseisu ja eesmärgi vahel.
- 5) Õpilase kaasamine õppeprotsessi kavandamisse ja hindamisse, suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.
- 6) Kaasata õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmäärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

- 7) Anda õpilasele ja tema vanemale tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta.
- 8) Anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamisest teavitamine

- 1) Hindamise korralduse alused on nähtaval kooli koduleheküljel.
- 2) Õpilase hinded kajastuvad veebipõhiselt e-päevikus, vajadusel väljastab klassijuhataja õpilasele hinnetelehe.
- 3) Iga õppeperioodi lõpus väljastab klassijuhataja põhikooliõpilasele klassitunnistuse paber kandjal.
- 4) Gümnaasiumiõpilase kursusehinded kannavad aineõpetajad õpinguraamatusse.

Teadmiste ja oskuste hindamine

- 1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.
- 2) Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe kestel kui ka õppeteema lõppedes.
- 3) 1. klassis kasutatakse õpitulemuste hindamisel I poolaastal sõnalist hinnangut. Suulisi hinnanguid saavad õpilased jooksvalt õppeprotsessis, kokkuvõttev kirjalik hinnang antakse I poolaasta lõpul. Alates II poolaastast kasutatakse numbrilist hindamist viie palli süsteemis.
- 4) 2.-12. klassides kasutatakse õpilaste õpitulemuste hindamisel viiepallisüsteemi.
  - ❖ Hindega „5” („väga hea”) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid.
  - ❖ Hindega „4” („hea”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele.
  - ❖ Hindega „3” („rahuldav”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus.
  - ❖ Hindega „2” („puudulik”) hinnatakse õpilast, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus.

- ❖ Hindega „1” („nõrk”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, hinnatakse õpitulemusi järgmise skaala alusel:

„5“ („väga hea“)	90-100% võimalikust punktide arvust;
„4“ („hea“)	75-89% võimalikust punktide arvust;
„3“ („rahuldav“)	50-74% võimalikust punktide arvust;
„2“ („puudulik“)	20-49% võimalikust punktide arvust;
„1“ („nõrk“)	0-19% võimalikust punktide arvust.

- Lisaks numbrilistele hindele kasutatakse põhikooli kolmandas kooliastmes ja gümnaasiumis mittediferentseeritud hindamist. Õpitulemuste mittediferentseeritud toimub õppeaine (gümnaasiumiastmes õpilase valikkursused) või nende osade (I kooliaste) arvestamisena, mille puhul on positiivne tulemus „arvestatud“ ning negatiivne tulemus „mittearvestatud“.
- Õpilast, kes õpib individuaalse õppekava järgi, hinnatakse vastavalt individuaalses õppekavas ette nähtud hindamise korrale. Individuaalse õppekava järgi õppiva õpilase tööle tehakse märke „Hinnatud individuaalse õppekava alusel“.
- Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk” või „mittearvestatud” seda järele vastata ei saa.
- Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilast. Kirjaliku kõne puudega õpilase hindamisel arvestatakse kõikides ainetes düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused:

- ❖ pika täishääliku (koli taga- kooli taga);
- ❖ ülipika täishääliku (vaatas male- vaatas maale);
- ❖ pika suluta kaashääliku (lõi kana ära- lõi kanna ära);
- ❖ ülipika suluta kaashääliku (läks lina- läks linna);
- ❖ pika sulghääliku (kukked-kuked);
- ❖ ülipika sulghääliku märkimisel (koti-kotti, kõikki-kõiki).

Kokku on 7 vealiiki. Ortograafiavigu ei loeta raskema kaaluga vigadeks.

Järelevastamine ja järeltööde sooritamine

- 1) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik”, „nõrk” või „mittearvestatud”, on õpilane kohustatud osalema konsultatsioonis kahe õppenädala jooksul (kokkuleppel õpetajaga) ,et tegelda nõutavate teadmiste ja oskuste omandamisega.
- 2) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindegaga „puudulik”, „nõrk” või „mittearvestatud”, on õpilasele võimalus järelevastamiseks kahe koolinädala jooksul kokkuleppel õpetajaga.
- 3) Koolist puudumise korral peab õpilane vastava kirjaliku töö, praktilise tegevuse või suulise esitluse järelevastama kahe õppenädala jooksul. Kui õpilane puudub hindelise töö sooritamise ajal koolist/tunnist, siis tehakse e-päevikusse vastava tunni kohale märged „!“, mis tähendab ühtlasi töö järelevastamiseni hinnet „nõrk“ või „mittearvestatud“.
- 4) Kui suulist vastust, arvestuslikku/kontrolltööd, praktilist tööd sooritatakse pärast I või II trimestrihinde väljapanekut, siis kantakse vastav hinne uude õppetrimestrisse. Mitterahuldava hinde järelevastamine toimub eespool märgitud põhimõtete alusel.
- 5) Õpilane, kelle trimestrihinne on „puudulik“, „nõrk“ või on jäetud hinne välja panemata, on kohustatud osalema vastava õppeaine konsultatsioonides järgmise õppetrimestri vältel, kuni on omandatud nõutavad teadmised ja oskused. Antud tulemused kajastuvad e-päevikus.
- 6) II-IV kooliastme õpilaste järeltööde sooritamise aeg on kooskõlastatud antud õppeaasta töökorraldusega ning informatsioon on kajastatud kooli kodulehel ja stendidel .

Kokkuvõttev hindamine põhikoolis

- 1) Kokkuvõttev hinne/hinnang on õppeaine õppetrimestri ja aastahinne.
- 2) Trimestrihinne/hinnang pannakse välja õppetrimestri lõpul antud õppetrimestri jooksul saadud hinnete/hinnangute alusel. Kokkuvõttev hinne ei ole kõikide hinnete aritmeetiline keskmine, vaid selle määrab aineõpetaja, arvestades trimestri jooksul saadud suulisi või kirjalikke kontrolltööde hindeid, tunnihindeid ning õpilaste panust ja arengut õppetrimestri jooksul.
- 3) Õppeaines, mida õpitakse ühe nädalatunniga, võib õppetrimestri lõpus jätta hinne panemata ning hinnatakse kokkuvõtvalt õppeaastas üks kord.

- 4) Kokkuvõttev trimestrihinne pannakse välja kaks päeva enne õppetrimestri lõppu.
- 5) Kokkuvõttev trimestrihinne pannakse õppetrimestri lõpul välja, kui õpilasel on õppetrimestri jooksul vastatud/esitatud kõik olulised kirjalikud/praktilised tööd, et õpilane omandaks kõik nõutavad õpitulemused antud õppeaines.
- 6) Õpilasel, kes on koolist puudunud ja ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse trimestrihinne väljapanekul teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk“.
- 7) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud õppetrimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavalt hindele „nõrk“.
- 8) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse aastahinne välja pärast täiendava õppetöö tulemusi.
- 9) 9. klassi õpilastele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.
- 10) Aastahinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

Täiendav õppetöö. Klassikursuse kordamine

- 1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.
- 2) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.
- 3) Täiendaval õppetööl täidab õpilane õpetaja juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, mis aitavad omandada nõutavaid teadmised ja oskused.
- 4) Täiendav õppetöö toimub pärast õppeperioodi lõppu, arvestades õppepäeva pikkuseks kuni viis õppetundi.
- 5) Otsuse täiendavast õppetööst teeb õppenõukogu. Lapsevanemale väljastatakse kirjalik teatis koos vastava plaaniga.
- 6) Täiendava õppetöö perioodil kontrollitakse ja hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste omandamist. Hinded kantakse elektrooniliselt e-päevikusse.

- 7) Kokkuleppel lapsevanemaga võib õpilase jätta konsultatiivsele õppetööle pärast õppeperioodi lõppu, et toetada õpilase arengut ning aidata omandada põhjalikumalt teadmisi ja oskusi. Eesmärgiks on õpilase toetamine. Antud õppetöö toimub osapoolte kokkuleppel.
Konsultatiivne õppetöö ei kajastu e-päevikus. Õppetöö lõppedes annab õpetaja lapsevanemale kirjaliku/suulise tagasiside.
- 8) Õpilane jäetakse klassikursust kordama, kui rakendatud tugisüsteemid ja täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud või õpilane ei osalenud täiendaval õppetööl.
- 9) Õpilane jäetakse klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamis õppeaines pandud välja aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.
- 10) Otsuse õpilase klassikursuse kordama jätmisest teeb õppenõukogu. Otsuse tegemisel kaastakse õpilase seaduslik esindaja.

Kokkuvõttev hindamine ja koolist väljaarvamine gümnaasiumis

- 1) Õpilase õpitulemusi kohustuslikes õppeainetes hinnatakse kokkuvõtvalt kursusehinnetega viie palli süsteemis ja ning kursusehinnete alusel kooliastmehinnetega viie palli süsteemis.
- 2) Valikkursuste hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.
- 3) Kui õppeperioodi keskel on õppeaines kursusehinne jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse õppeperioodi lõpul vastaval kursuse omandatud teadmised ja oskused hindega „nõrk“ või „mittearvestatud“.
- 4) Kui õpilasele on ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamis õppeaines üle poolte kursusehinnetena välja „puudulik“, „nõrk“ või „mittearvestatud“, arvatakse ta koolist välja.
- 5) Kui õpilane ei täida nominaalse õppeaja jooksul gümnaasiumi lõpetamise tingimusi ja tema õppeaega ei ole individuaalse õppekava kohaselt pikendatud, arvatakse ta koolist välja.

Tasemetööde, loovtööde ja uurimistööde korraldus

- 1) Õpitulemuste omandamise kontrollimiseks põhikoolis viiakse läbi I ja II kooliastmes riiklikke tasemetöid.

- 2) 8. klassis sooritavad õpilased läbivatest teemadest lähtuva ja õppeaineid lõimiva loovtöö ja esitavad selle avalikul esitlusel. Loovtööd hinnatakse numbriliselt viie palli süsteemis ja kantakse 8. klassi klassitunnistusele ja teema põhikooli lõputunnistusele.
- 3) 11. klassi õpilased koostavad uurimistöö või praktilise töö ja kaitsevad selle avalikul esitlusel komisjoni ees. Teema ja hinne kantakse õpinguraamatusse ja gümnaasiumi lõputunnistuse hinnetelehele.

Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli riikliku õppekava järgi õppiv 9. klassi õpilane sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised ühtlustatud küsimustega eksamid: eesti keel, matemaatika, õpilase valikul eksam (valikeksam) järgmiste õppeainete hulgast: inglise keel, vene keel, bioloogias, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.
- 2) Põhikoolilõpetaja teatab kooli juhtkonnale 1. veebruariks õppeaine, milles ta soovib sooritada valikeksami.
- 3) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt „rahuldava“ tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ja ühe eksami omal valikul.
- 4) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele: kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne; kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- 5) Hariduslike erivajadustega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid seaduses sätestatud eritingimustel. (Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale.

Käitumise ja hoolsuse hindamine

- 1) Nõuded õpilase käitumisele esitatakse Paide Gümnaasiumi kodukorras.
- 2) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Käitumise hinne sisaldab hinnangut õpilase käitumisele kogu koolisoldud aja kohta, see hõlmab käitumist ainetundides ja käitumist väljaspool ainetunde

(vahetundides, võimlas, sööklas, üritustel-aktustel, raamatukogus, garderoobis, pärast tunde huviringi või trenni oodates, õppekäikudel, matkapäevadel, kooli välisterritooriumil, jne).

Hinnangu käitumise kohta ainetundides annab aineõpetaja. Kokkuvõttev hinne ei moodustu ainult aineõpetaja hinnete aritmeetilisest keskmisest. Kokkuvõtva käitumishinde kogu koolisoldud aja kohta määrab klassijuhataja, kes võtab koondhinde panemisel arvesse ka aineõpetajate hinnanguid.

3) Käitumise hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

„eeskujulik“- õpilane järgib harjumispäraselt ja järjepidevalt kooli kodukorda ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning tema käitumine on eeskujuks kaasõpilastele igas olukorras;

„hea“- õpilane järgib kooli kodukorda ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide põhimõtteid;

„rahuldav“- õpilasel esineb eksimusi kooli kodukorra ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide vastu, õpilane vajab õpetajate ja lastevanemate tähelepanu ja suunamist;

„mitterahuldav“- õpilasel esineb pidevalt distsipliini rikkumisi ning õpilane ei allu õpetajate korraldustele. Õpilasel esineb korduvaid hilinemisi ja põhjuseta puudumisi.

Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks“ ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

4) Õpilase hoolsuse hinnangu andmisel arvestatakse õpilase tööpanust: vastutustunnet, töökust, järjekindlust ning püüdlikkust õppeülesannete täitmisel. Kokkuvõtva hoolsuse hinne määrab klassijuhataja, kes võtab koondhinde panemisel arvesse ka aineõpetajate hinnanguid.

5) Õpilase hoolsuse hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

„eeskujulik“- õpilasel on õppevahendid alati kaasas, korrektsed ja puhtad. Vihikud ja tööd on vormistatud nõuetekohaselt. Käekiri on korrektne. Kodused ülesanded on ette valmistatud, töötab tunnis aktiivselt kaasa;

„hea“- õpilasel on õppevahendid enamasti kaasas ja kodused ülesanded ette valmistatud.

Käekiri on korrektne, töötab tunnis kaasa, esineb eksimusi vihikute ja tööde vormistamisel;

„rahuldav“- õpilase töövahendid on sageli kodus, kodused ülesanded on ette valmistamata, õppetöö ajal segab kaasõpilasi ning kaasatöötamiseks vajab sageli suunavaid märkusi, käekiri on loetav;

„mitterahuldav“ - õpilasel puuduvad sageli töövahendid, kodused ülesanded on enamasti ette valmistamata. Õppetöö ajal õpilane segab pidevalt kaasõpilasi ning tunnikorra eiramise tõttu on suunatud õppealajuhataja juurde.

Gümnaasiumi lõpetamise

Gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb õpilasel sooritada:

- 1) riigieksamid eesti keeles, matemaatikas, võõrkeeles;
- 2) koolieksam;
- 3) õpilasuurimus või praktiline töö.

Gümnaasiumi lõputunnistus antakse välja õpilasele:

- 1) kelle kohustuslike õppeainete kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad ja valikkursused arvestatud;
- 2) kes on sooritanud vähemalt 1 punkti tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid;
- 3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele koolieksami;
- 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.

Õpilase järgmise klassi üleviimine

- 1) Õpilase üleviimise järgmise klassi otsustab õppenõukogu.
- 2) Õpilased, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse üle järgmise klassi enne õppeperioodi lõppu.
- 3) Õpilane, kes on jäetud täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

Hinde või hinnangu vaidlustamine

- 1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid/hinnanguid vaidlustada kümne tööpäeva jooksul pärast hinde/hinnangu teadasaamist (e-kooli kandmist), esitades kooli direktorile vastava kirjaliku vaide koos põhjenduse ja kirjaliku töö puhul koos vaidlustaluse tööga.

- 2) Kooli direktor teeb otsuse kümne tööpäeva jooksul ja teavitab sellest vaide esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.
- 3) Riigieksamite ja ühtse põhikooli lõpueksami tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile vastavalt PGS-le §33.

Õpilase ja vanema teavitamise ning nõustamise korraldus

- 1) Kool tagab õpilastele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korraldamise, juhendamise ja nõustamise kohta vahetu suhtlemise teel, e-kooli ja kooli veebilehe kaudu.
- 2) Lapsevanemad on kohustatud esitama koolile oma kontaktandmed ja teavitama nende muutustest koheselt.
- 3) Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks õppetrimestri algul.
- 4) Õpilastele tagatakse eripedagoogi, psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenus.
- 5) Kool korraldab õpilase ja vanemate teavitamise edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilasele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.
- 6) Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse temaga vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguestlus, mille põhjal lepitakse kokku edasistes õppe- ja arengueesmärkides. Arenguestlusel osalevad õpilane, klassijuhataja ja piiratud teovõimega (alla 18-aastased) õpilase puhul vanem.
- 7) Kool võimaldab järgmisel õppeaastal kooli tulevatele õpilastele osalemise eelklassis.
- 8) Kool korraldab gümnaasiumihuvilistele teabepäevi (huviliste teavitamine gümnaasiumiastme õppekorraldusest, õppesuundadest, valikainete sisust ja väljunditest ning gümnaasiumi sisseastumise tingimustest), vahendab õppekorralduslikku teavet meedia ja veebilehe vahendusel.
- 9) Kooli ja vanemate koostöö koordineerimiseks kutsub direktor kokku vanemate koosoleku arvestusega, et kõigile vanematele antakse vähemalt üks kord aastas võimalus osaleda vanemate koosolekul. Direktor on vähemalt ühe viiendiku klassi õpilaste vanemate nõudmisel kohustatud kutsuma kokku selle klassi õpilaste vanemate koosoleku.

Õpilaste juhendamine ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted

Paide Gümnaasiumi õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on luua igale õpilasele võimalus saada oma võimetele vastav hea haridus.

Õpetajad jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis, selgitavad välja õpilase individuaalsed õpivajadused ning kohandavad õpet ja õppemeetodeid õpilase vajaduste kohaselt. Kool tagab õpilasele, kellel tekib ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava pedagoogilise juhendamise väljaspool õppetunde. Õpilasele tagatakse vajadusel eripedagoogi, psühholoogi, õpiabiõpetaja või sotsiaalpedagoogi teenus.

Haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel kasutatakse pedagoogilis-psühholoogilist hindamist, erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust. Kool annab võimaluse andekal õpilasel areneda diferentseeritult.

Direktor määrab koolis isiku, kelle ülesandeks on haridusliku erivajadusega õpilaste õppe ja arengu toetamiseks vajaliku koostöö korraldamine tugispetsialistide, andekate õpilaste juhendajate ja õpetajate vahel (HEV koordineeri). Haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineeri toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajatele, vanematele ja direktori asetäitjale õppe- ja kasvatustöö alal ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks.

Õpiraskustega õpilastele tugiteenused Paide Gümnaasiumi

- ❖ Õpilastel on võimalus saada ainealast konsultatsiooni, kui nad seda vajavad. Igal õpetajal on konsultatsiooniaeg, millega on võimalik tutvuda kooli kodulehel. Kui õpilase on määratud tugiõppekava, siis on konsultatsioonides osalemine kohustuslik. Aineõpetaja annab tagasisidet e- Kooli kaudu.
- ❖ Õpiabi tunnid on eripedagoogilise suunitlusega tunnid, kus toimub õpilaste õpioskuste kujundamine läbi psüühiliste protsesside (taju, mälu, mõtlemine, tähelepanu) arendamise.

Tundi viib läbi eripedagoog kasutades erimetoodilisi võtteid õppeülesannete lahendamisel. Näidustatud on ka didaktilised mängud.

- ❖ Pikapäevarühm I kooliastmes.
- ❖ Tasemerühmad moodustatakse alates 4. klassist matemaatikas. Toimub õpe igale õpilasele jõukohases rühmas ja individuaalsest vajadusest lähtuvalt.
- ❖ Tugiõppekavad koostatakse trimestri lõpus nendele õpilastele, kelle trimestri õpitulemused õppeainetes on puudulikud või välja panemata. Õpilased on kohustatud osalema ka vastavate ainete konsultatsioonitundides. Õpilane täidab vastavaid tugikavades olevaid õpiülesandeid, mida kontrollitakse ja hinnatakse ning arvestatakse vastava trimestri puuduliku hinde järelvastamisena. Vastav mäрге kantakse tunnistusele, mis kajastub ka e- Koolis.
- ❖ Individuaalne õppekava (IÕK) on hariduslike erivajadustega õpilaste jaoks koostatud õppekava, mis loob õpilasele tingimused võimetekohaseks õppimiseks ja arenemiseks. IÕK võimaldab õpilase õpetamisel teha muudatusi või kohandusi õppeajas, õppesisus, õppeprotsessis ja õppekeskkonnas. IÕK koostatakse mistahes klassis õppivatele õpperühmast oluliselt erinevate oskuste, terviseprobleemide, isiksuseomaduste ja/või võimetega õpilastele individuaalsed õpiülesanded / individuaalne õppekava.
- ❖ Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud õppekavaga nõutavate teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetul juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid. Täiendava õppetöö tulemusi kontrollitakse ja hinnatakse. Täiendavale õppetööle jätmise otsustab kooli õppenõukogu enne õppeperioodi lõppu.
- ❖ Psühholoogi teenus.
- ❖ Võimalus õppida lihtsustatud õppekava alusel.
- ❖ Koduõpet tervislikel põhjustel rakendatakse õpilasele, kellel on raske funktsioonihäire, haigus või puue ning kelle õppetöö läbiviimiseks erivajadusest tulenevalt puuduvad koolis võimalused ja tingimused. Koduõpet tervislikel põhjustel rakendatakse vanema avalduse alusel ja nõustamiskomisjoni soovitusel. Otsuse õpilasele tervislikel põhjustel koduõppe rakendamise kohta teeb kooli direktor käskkirjaga.

Koduõpe on lapsevanema taotlusel või lapse tervislikest põhjustest tulenev õpilase elukohas toimuv õpe. Koduõpet vanema taotlusel rakendatakse lapsevanema poolt direktorile esitatud kirjaliku taotluse alusel. Taotluses tuleb näidata koduõppet viibimise põhjused ja andmed isiku kohta, kes hakkab last

õpetama. Koduõpet finantseerib ja korraldab lapsevanem. Lapsevanem vastutab ka õpitulemuste saavutamise eest. Otsuse vanema taotlusel koduõppe rakendamise kohta teeb õppenõukogu.

Andekate õpilaste arengu toetamise tugiteenused Paide Gümnaasiumis:

- ❖ individuaalsed õpiülesanded ja nõustamine / individuaalne õppekava;
- ❖ matemaatika tasemerühmad; ❖ soovitatakse lisamaterjale;
- ❖ TÜ Teaduskooli TTÜ kursuste läbimine;
- ❖ aineringid;
- ❖ suunatakse erinevate tegevuste juurde – aineolümpiaadid, konkursid, projektid jne.

Paide Gümnaasiumis HEV õpilastega töötavad tugispetsialistid ja nende ülesanded Paide Gümnaasiumis töötab tugikomisjon, kuhu kuuluvad põhiliikmetena haridusliku erivajadusega õpilaste õppe koordineerija, direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö alal, eripedagoog, psühholoog ja vajadusel kooli.

- ❖ HEV koordineerija toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega. HEV koordineerija ülesanded on:
  - tagada toetamist vajava õpilase väljaselgitamine kooli aineõpetajate poolt;
  - korraldada vajadusel koolivälist pedagoogilist -psühholoogilist nõustamise teenust;
  - korraldada ümarlaudu kooli tugispetsialistide koostöö sujumise eesmärgil;
  - kutsuda kokku tugiteenust vajava lapse vanemad ning seotud õpetajad ja spetsialistid lahenduste arutelule;
  - nõustada õpetajaid õpilase individuaalsuse kaardi täitmisel, iseloomustuste koostamisel ja lapsevanemaid koduse õppimise toetamisel.
- ❖ Direktori asetäitja õppe- ja kasvatustöö ala ülesanded on:
  - teha tugiteenuse efektiivsuse seiret jälgides õpilaste edasijõudlust;
  - korraldada tunniplaanis 4.-9. klassi kõik matemaatikatunnid paralleelklassides ajaliselt kattuvaks, et oleks võimalik rakendada õpiabi abi vajavatele õpilastele;

- selgitada välja koostöös aineõpetaja(te)ga õpilased, kes oma kõrgete võimete tõttu omavad eeldusi saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on näidanud kas eraldi või kombineeritult eelkõige järgmisi kõrgeid võimeid: üldine intellektuaalne võimekus, akadeemiline võimekus, loominguline mõtlemine, liidrivõimed, võimed kujutavas või esituskunstis, psühhomotoorne võimekus. Otsib võimalusi rakendada nendele õpilastele võimetekohaseid õppetegevusi.
- ❖ Eripedagoogi ülesanded:
  - välja selgitada koos töös aine/klassiõpetajatega õpiabi ja/või kõneravi vajavad lapsed, läbi viia õpiabi/kõneravi tunde ning nõustada metoodiliselt klassiõpetajaid\aineõpetajaid, kelle klassis on õpiraskustega õpilasi. Nõustada vanemaid.
- ❖ Psühholoogi ülesanded:
  - nõustab sotsiaalsete probleemidega, käitumis- ja tundeeluhäiretega õpilasi, kriisi läbi elanud õpilasi ning vajadusel nende õpetajaid ja vanemaid.

Paide Gümnaasiumis põhikooli osas rakendatakse järgmisi õppekorralduslike meetmeid:

- ❖ Üldiste ja spetsiifiliste õpiraskustega õpilaste väljaselgitamine;
- ❖ 1.– 6. klassi lugemis- ja kirjutamishäirega lastele vähemalt üks eripedagoogi tundi nädalas;
- ❖ 4. – 9. klassi üldiste õpiraskustega laste õpetamine matemaatika ja eesti keele tundides eripedagoogilise täiendkoolituse läbinud õpetaja käe all ;
- ❖ 4. – 9. klassi üldiste õpiraskustega õpilastele, kelle õpivõimete tõstmiseks jääb tasemerühmades õppimine väheseks, õpiabi individuaaltunnid ❖ Vajadusel Rajaleidja spetsialistide kaasamine

Tegevused HEV õpilastega:

I tasand – märkamine ja esmane sekkumine

Esmatasandi märkaja on klassiõpetaja\aineõpetaja, kelle pädevuses on õpilaste õpivõimete, sotsiaalsete oskuste, käitumise ja tundeelu hindamine. Kui õpetaja metoodiliste vahendite rakendamine ei anna piisavalt tulemusi, konsulteerib õpetaja HEV koordineerijaga ja avab õpilase individuaalsuse kaardi. Sellel tasandil külastab õpetaja kutsel ka eripedagoog ainetunde, et jälgida

HEV õpilast. Tulemusi analüüsitakse ümarlauas, kuhu kaasatakse ka lapsevanem.

II tasand – vajaduste väljaselgitamine kooli tugispetsialistide poolt ja abi kooli tasandil.

Õpilased, kes vajavad klassiõpetaja\aineõpetaja lisatähelepanu ja abistavaid meetoodilisi vahendeid ning ka need, kellele on vaja rakendada regulaarseid kõneravi ja/või õpiabi tunde.

III tasand – Nõustamine ja eriabi jätkamine.

Õpilaste puhul, kelle õpivõimed, sotsiaalsed oskused või käitumine ei muutu vaatamata osutatud koolipoolsetele teenustele, korraldab HEV koordineerija ümarlaua, kuhu on kutsutud õpilase vanemad ning vajadusel spetsialistid väljastpoolt kooli. Selle ümarlaua eesmärk on soovitada pöörduda uuringutele ja nõustamisele õppekorraldust puudutavate täiendavate soovituste saamiseks.

Karjääriteenuste korraldus

Karjääriõppe eesmärgiks on aidata õpilasel arendada teadlikkust iseendast, omandada teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest ning kujundada hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist ning eneseteostust.

Karjääriõppe sihtrühmadeks on õpilased, lapsevanemad, elukestva õppe alal ka õpetajad.

Prioriteetsed rühmad on III ja IV kooliastme viimaste klasside õpilased.

Koolis tagatakse karjääriteenuste kättesaadavus järgmiselt:

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ sisu ja eesmärgid arvestatakse kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna kujundamisel. Sellest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja üle-koolilisi projekte.

- ❖ I–III kooliastmele toimuvad teemakohased projektipäevad ja õppekäigud asutustesse, mis toetavad karjääriotsuste tegemist.
- ❖ III kooliastmes osaletakse eelkurseõppes Järvamaa Kutsehariduskeskuses, kus tutvutakse erinevate ametite ja edasiõppimisvõimalustega.
- ❖ IV kooliastmes on töövarjupäev, tutvutakse lähemalt erinevate edasiõppimisvõimalustega.

8., 9., 11. ja 12. klassi õpilastele korraldab klassijuhataja koostöös kooli karjäärikoordinaatoriga ja Rajaleidja Keskusega karjäärিতে ning edasiõppimisega seotud muid tegevusi.

Karjääri nõustamisteenus tagatakse õpilasele, lapsevanemale ja õpetajale koostöös Rajaleidja Keskusega.

Oodatavad oskused ja pädevused põhikooli lõpul. Õpilane:

- ❖ teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldab adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriplaanide tegemist;
- ❖ arendab oma õpi-, suhtlemis-, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi;

- ❖ arendab soovi ja oskust endale eesmäärke seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
- ❖ kujundab soovi ja valmisolekut elukestvaks õppimiseks ja iseseisvaks karjääriotsuste tegemiseks;
- ❖ tutvub erinevate ametite/elukutsetega, õppides tundma haridus- ja koolitusvõimalusi, töösuhteid reguleerivaid õigusakte ning kohalikku majanduskeskkonda.

Oodatavad oskused ja pädevused gümnaasiumi lõpul. Õpilane:

- ❖ koostab esialgse karjääriplaani, analüüsib alternatiivseid karjäärivalikuid;
- ❖ selgitab elukestva õppe ja muutuva töömaailma seoseid;
- ❖ kirjeldab tööturu hetkeolukorda;
- ❖ kirjeldab oma õigusi ja kohustusi töötajana, oskab leida ja kasutada seadusi, mis reguleerivad töötaja ja tööandja suhteid;
- ❖ otsib võimalusi töökogemuse omandamiseks;
- ❖ kasutab erinevaid karjääriinfo allikaid, otsib vajadusel abi karjäärinõustajalt;
- ❖ kandideerib iseseisvalt töö- või õppekohale, vormistab vajalikud dokumendid.

Õpetaja töökava koostamise põhimõtted

Klassiõpetajad ja aineõpetajad kujundavad kooli õppekava alusel välja töökava, mis arvestab klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda.

Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

- 1) Paide Gümnaasiumi õppekava demokraatliku arendamise, täiendamise ja muutmise eest vastutab direktor.
- 2) Kooli õppekava koostatakse ning seda uuendatakse ja muudetakse, lähtudes põhikooli ja gümnaasiumi riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas piirkonna vajadusi, õpilaste vanemate ja kooli töötajate soove ning vajalikke ressursse.
- 3) Õppekava muutmisel ja täiendamisel võetakse arvesse õppeasutuse pidaja ja riiklikku järelvalve läbiviija märkused ja ettepanekud.
- 4) Õppekava uuendamiseks ja täiendamiseks koostatakse igal aastal kooli õppekava arenduse tegevuskava, kus näidatakse ära konkreetsed tegevused ja töövormid ning nende vastutajad. Õppekava arenduse tegevuskava on kooli üldtööplaani osa.
- 5) Õppekava kehtestab kooli direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused esitatakse enne kehtestamist arvamuse avaldamiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.
- 6) Andmed kooli õppekava kohta kantakse hariduse infosüsteemi õppekavade ja koolituslubade alamregistrisse.